

Торговельна політика в Україні очима бізнесу

(за результатами опитувань ІЕД «Ділова думка» та «Торговельна політика і практика в Україні»)

Доповідач: Оксана Кузяків
Інститут економічних досліджень та політичних
консультацій

Нова Каховка, 18.09.2015

Зміст

1. Україна та міжнародні об'єднання: як вступ до СОТ вплинув діяльність підприємств
2. Діловий клімат: основні проблеми
3. Корупція та її вплив на бізнес
4. Угода про асоціацію з ЄС: наслідки, переваги, перешкоди, ризики
5. Торговельна політика в Україні: оцінка бізнесу

Західний vs. східний вектори економічної інтеграції

Напрямки економічної інтеграції України, % респондентів

Ера багатовекторності минає: український бізнес впевнено обирає західний вектор економічної інтеграції на противагу російському.

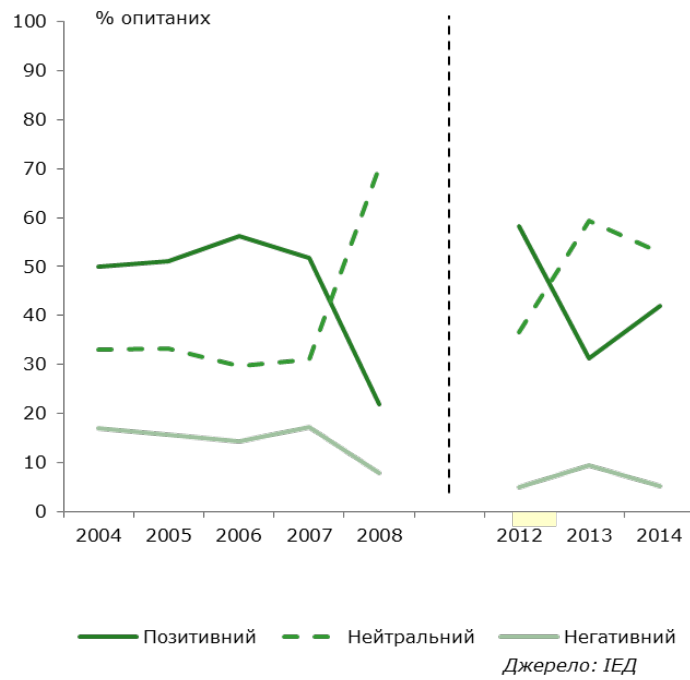
54,5% обрали виключно **Європейський Союз**, як пріоритет економічної інтеграції, на противагу **11,2%** прихильників **російського** пріоритету економічної інтеграції

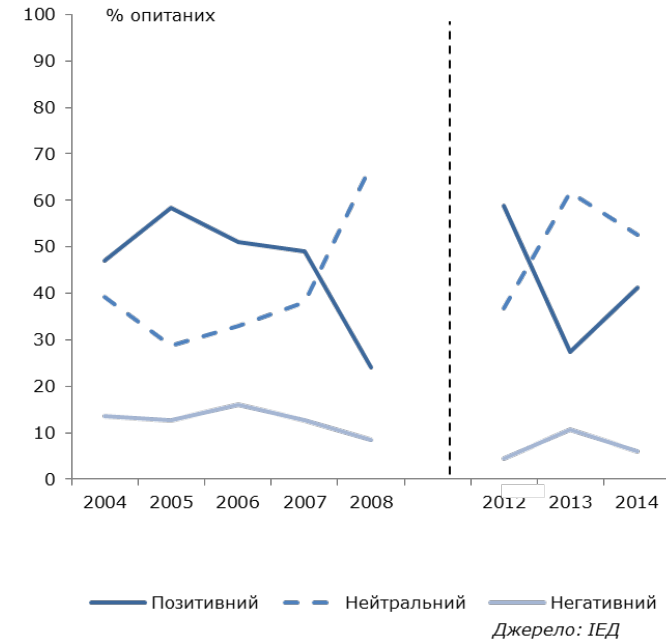
Вплив СОТ на діяльність підприємств

2004-20014 рік: вплив вступу України до СОТ на зовнішньоекономічну діяльність підприємств був значною мірою сприятливим.

Експорт

Імпорт

Перешкоди розвитку бізнесу, %

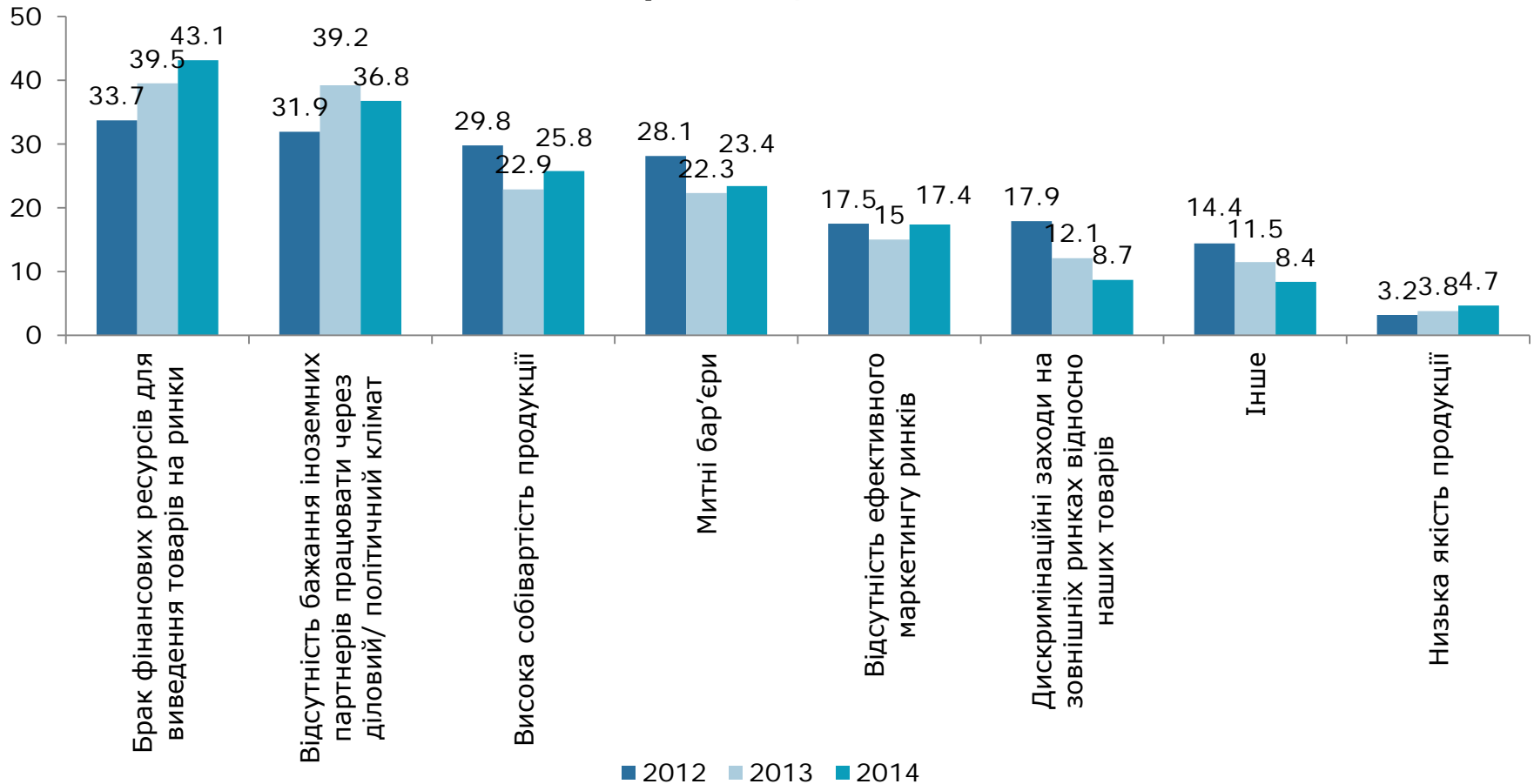
5

	Україна				
	Лип 14	Жов 14	Лют 15	Кві 15	Лип 15
Низький попит	62,7	58,3	62,5	58,9	63,8
Проблеми ліквідності	57,9	50,0	54,2	54	59,3
Нестабільна політична ситуація	43,3	45,9	58,3	42	44,4
Високі ставки кредитів	44,7	35,7	26	23	24,3
Високий конкурентний тиск	29,6	31,8	23,1	25,8	24
Надмірне оподаткування	32,0	30,3	24	42,9	32,2
Несприятливий регуляторний клімат	23,9	28,7	24	36,5	35,3
<i>Високий регуляторний тиск</i>	<i>16,4</i>	<i>20,1</i>	<i>13,8</i>	<i>19</i>	<i>19,9</i>
<i>Зміни в економічному законодавстві</i>	<i>6,4</i>	<i>9,6</i>	<i>10,9</i>	<i>11,3</i>	<i>12</i>
<i>Корупція</i>	<i>5,1</i>	<i>6,4</i>	<i>5,8</i>	<i>8,3</i>	<i>8,6</i>
Брак сировини	33,6	27,7	32,7	31	32,2
Доступність кредитів	15,2	14,6	11,5	11,3	12,2
Проблеми з енергопостачанням	4,8	13,7	16,7	16,9	11,2
Застарілі технології	6,8	11,5	5,4	10,7	4,9
Недостатньо кваліфікованих працівників	4,6	6,7	4,5	3,4	6,4
Брак виробничих потужностей	3,1	2,5	4,2	1,2	4,9

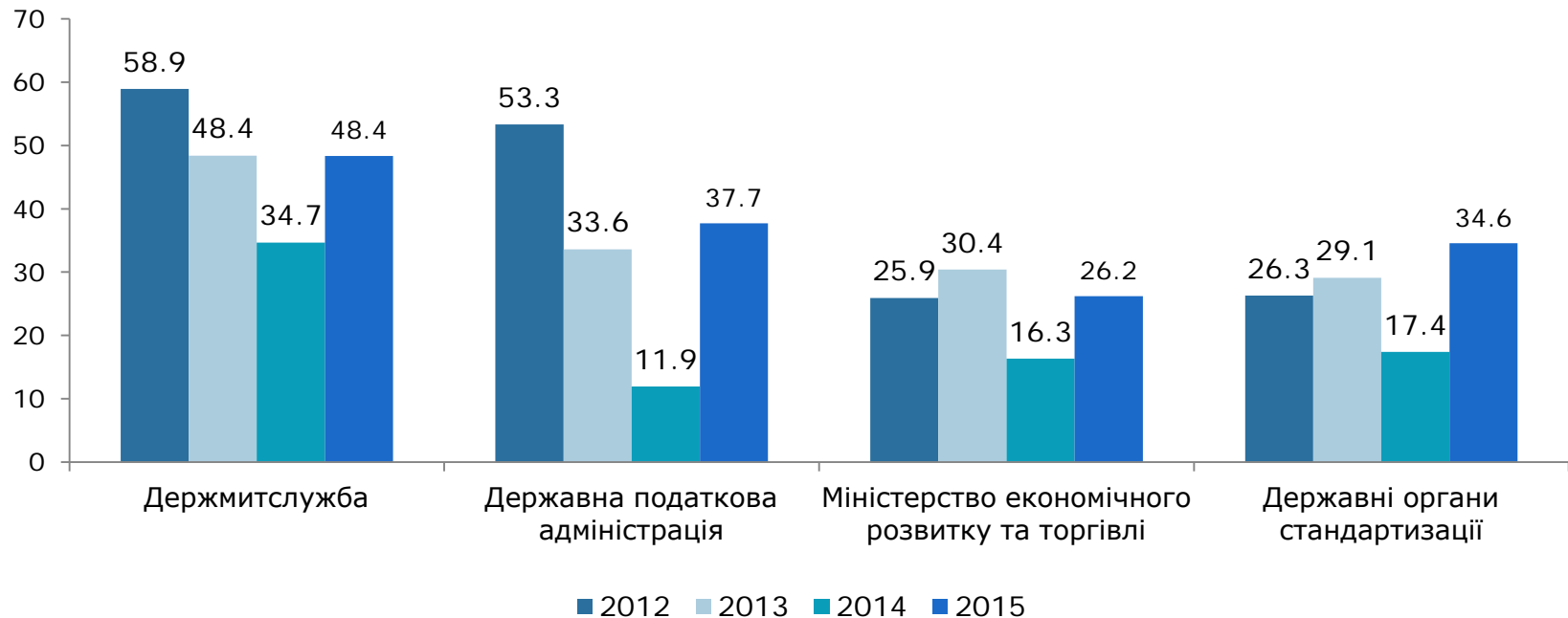
Перешкоди у розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств

Перешкоди у розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств, % опитаних

Корупція при зовнішньоекономічній діяльності підприємств

Словосполучення "корупція при здійсненні експортно-імпоротної діяльності" сильно та дуже сильно асоціюється з цими регуляторними органами, % опитаних

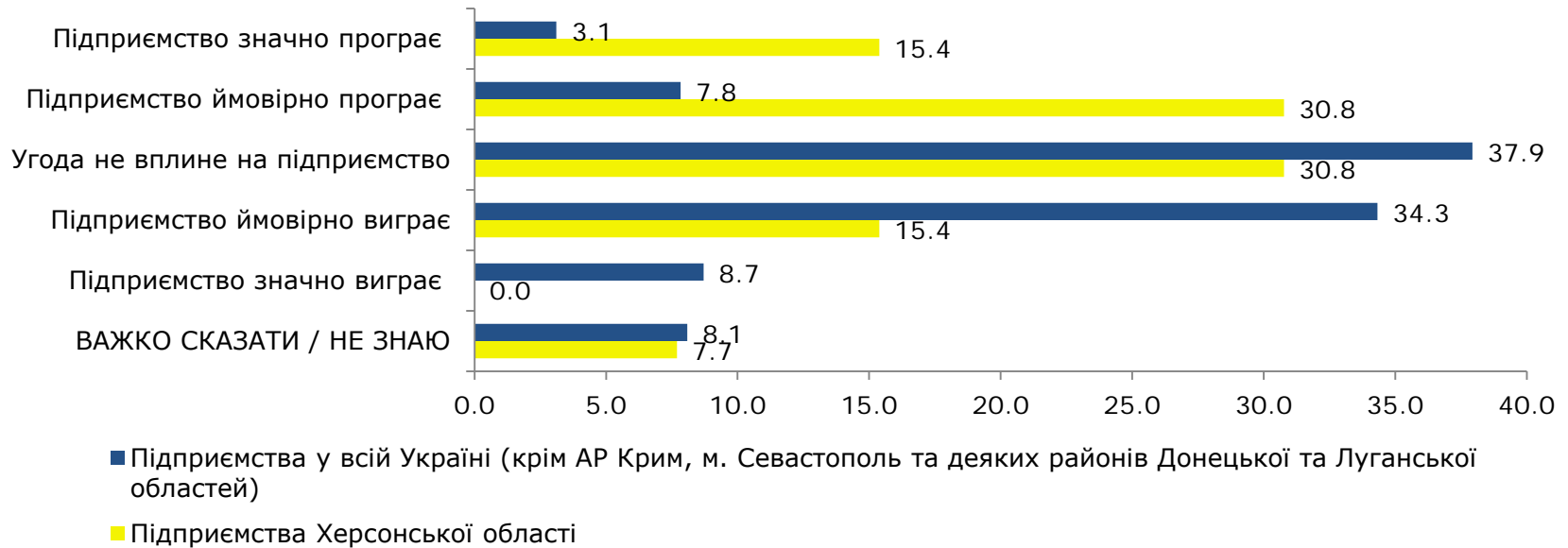
Важливість неформальних зв'язків для успіху в бізнесі, %

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ДПА	29.3	35.4	62.4	44.7	30.7	40.6
Міліція	25.1	31.0	53.7	39.5	26.6	30.2
Міська/ районна влада	27	34.5	51.1	36.9	26.1	30.7
Обласна влада	26.1	33.1	49.8	38.7	26.4	38.2
Центральна влада	24.7	30.5	43.9	38.9	24.0	34.1
Загалом	29.5	41.5	64.2	48.0	31.7	37.4

Вплив зони вільної торгівлі з ЄС: короткостроковий

Вплив зони вільної торгівлі з ЄС на підприємство (протягом 1 року після початку дії), % опитаних

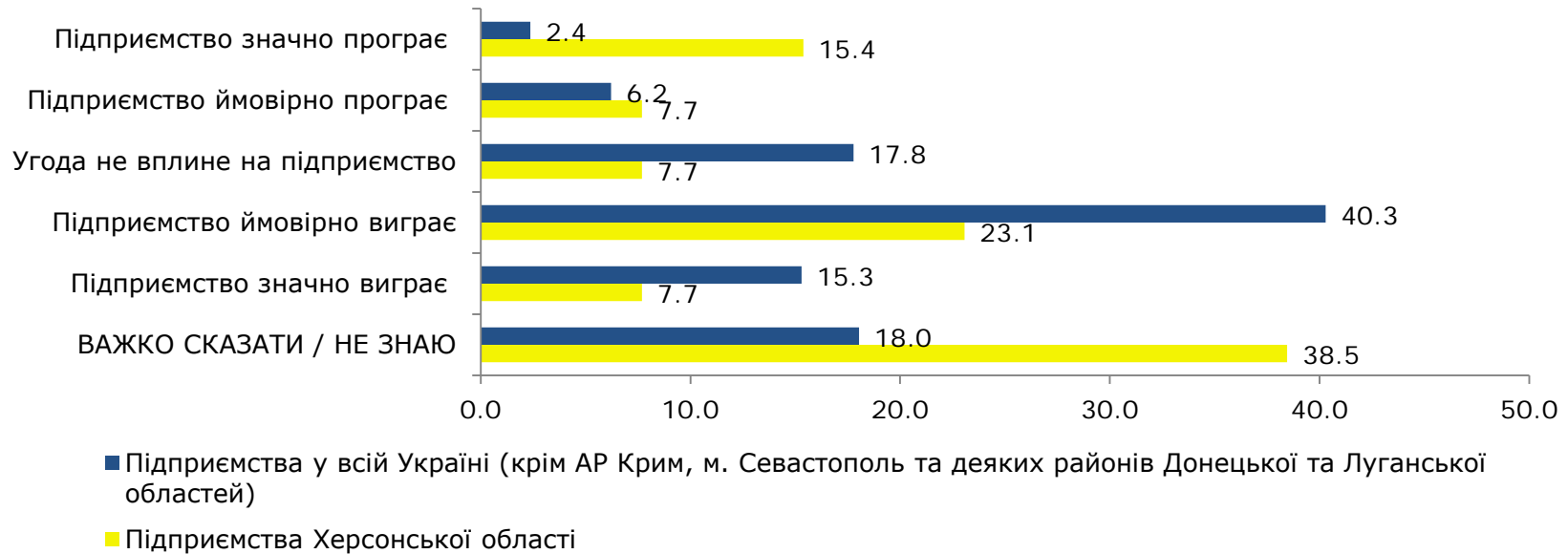

- Більшість опитаних вважають, що вони значно або ймовірно виграють від впровадження ЗВТ з ЄС (42,5%), лише 10,9% керівників підприємств очікують програш в річній перспективі
- Очікування керівників підприємства Херсонської області суттєво відрізняються від середніх по країні. Так, 46,2% опитаних підприємств Херсонщини вважають, що вони «значно» (15,4%) або «ймовірно» (30,8%) програють від ЗВТ й лише 15,4% прогнозують ймовірний виграш. Жоден з респондентів з Херсонської області не вважає, що його підприємство значно виграє в річній перспективі від ЗВТ з ЄС.

Вплив зони вільної торгівлі з ЄС: довгостроковий

Вплив зони вільної торгівлі з ЄС на підприємство (протягом 5 років після початку дії), % опитаних

- Більшість опитаних вважають, що вони значно або ймовірно виграють від впровадження ЗВТ з ЄС (42,5%), лише 10,9% очікують програвш в довгостроковій перспективі
- Близько третини підприємств Херсонської області (38,5%) не можуть передбачити вплив зони вільної торгівлі з ЄС протягом 5 років після початку дії її положень
- Порівняно із підприємствами в цілому в Україні, опитані підприємства Херсонської області меншою мірою очікують виграти від зони вільної торгівлі з ЄС у п'ятирічній перспективі

Зона вільної торгівлі з ЄС: переваги

Переваги ЗВТ з ЄС, % опитаних

- **Початок експорту в ЄС** та налагодження **спільного виробництва з підприємствами країн ЄС** – основна очікувана перевага для українських підприємств від зони вільної торгівлі з ЄС
- Ці переваги особливо зазначають підприємства **Херсонської області**: 41,2% очікує налагодження спільно виробництва, 35,3% – початку експорту в ЄС
- Це більші частки опитаних, ніж в цілому в Україні
- Також підприємства сподіваються залучити прямі інвестиції з ЄС та розширити експорт за рахунок переходу на стандарти ЄС

Перешкоди для реалізації можливостей, пов'язаних із ЗВТ з ЄС

Чого підприємствам не вистачає для реалізації можливостей, пов'язаних із ЗВТ з ЄС, % опитаних

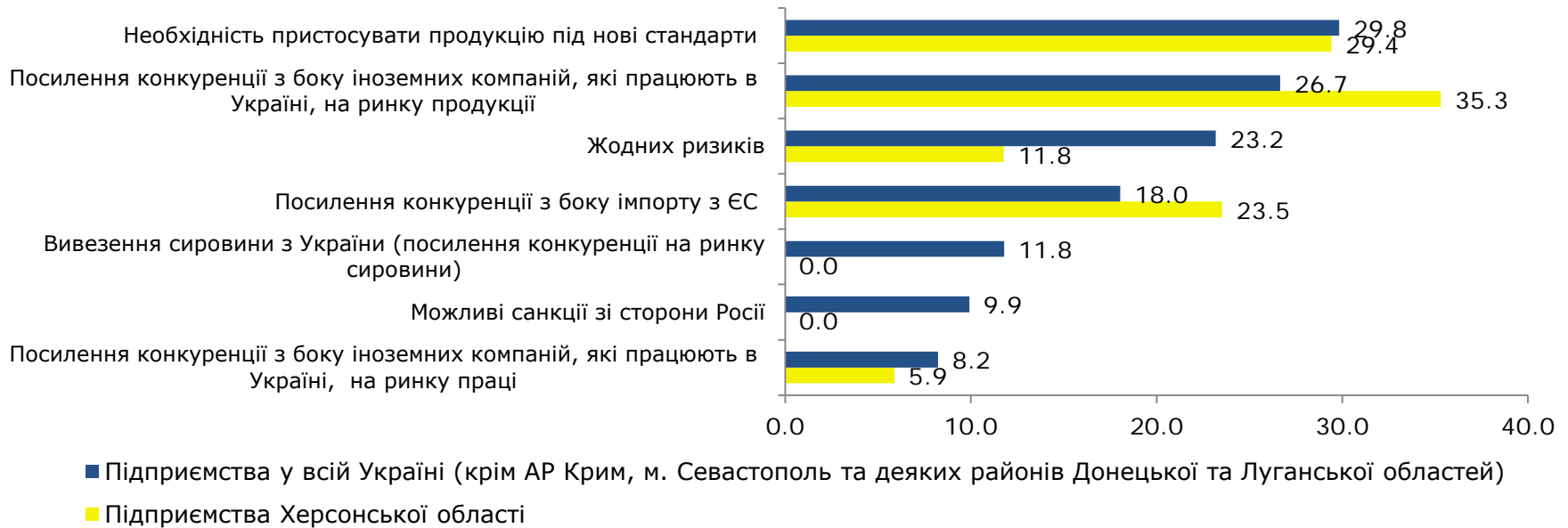
- Підприємства у всій Україні (крім АР Крим, м. Севастополь та деяких районів Донецької та Луганської областей)
- Підприємства Херсонської області

- **Відсутність партнерів у країнах ЄС та брак кредитів та інвестицій** – це основні перешкоди, які не дозволяють українським підприємствам скористатися можливостями, пов'язаними із зоною вільної торгівлі з ЄС
- Ці ж перешкоди актуальні для підприємств Херсонської області: 29,4% опитаних підприємств Херсонщини вказують на проблему браку партнерів у країнах ЄС, а 17,6% – на брак кредитів та інвестицій
- Також підприємства Херсонської області повідомляють про недостатні знання про законодавство ЄС та про проблеми із адаптацією продукції до стандартів ЄС

Ризики, пов'язані із зоною вільної торгівлі з ЄС

Ризики, пов'язані із зоною вільної торгівлі з ЄС, % опитаних

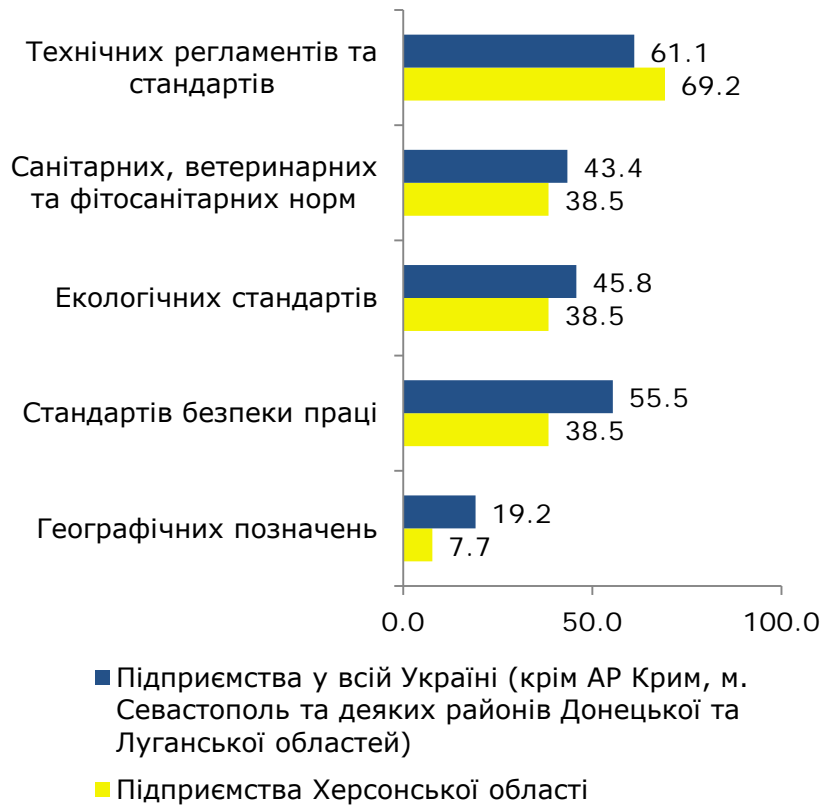

- Необхідність пристосовувати продукцію під нові стандарти – це найбільший ризик для підприємств як Херсонської області, так і в цілому в Україні, пов'язаний із дією зони вільної торгівлі з ЄС
- Підприємства Херсонщини більш, ніж підприємства в цілому у вибірці, побоюються посилення конкуренції з боку іноземних компаній в Україні на ринку продукції

Витрати у зв'язку з необхідністю адаптації до вимог Угоди про асоціацію з ЄС

Витрати підприємств на адаптацію стандартів та норм, % опитаних

- Близько двох третин (61,1%) опитаних підприємств в Україні передбачають, що понесуть витрати на адаптацію **технічних регламентів та стандартів** відповідно до умов Угоди про асоціацію з ЄС
- Зокрема, 69,2% опитаних підприємств у Херсонській області передбачають такі витрати
- Також підприємства України передбачають потребу в адаптації стандартів безпеки праці (55,5%), екологічних стандартів (45,8%) санітарних, ветеринарних та фітосанітарних норм (43,4%)
- 19,2% підприємств в Україні в цілому вважають, що понесуть витрати у зв'язку з адаптацією географічних позначень. В Херсонській області частка останніх менша – 7,7%

Основні проблеми сучасної торговельної політики України

Основні проблеми сучасної торговельної політики України, %

Основні проблеми сучасної торговельної політики України

- Підприємства як в Україні в цілому, так і зокрема в Херсонській області зазначають **непослідовність та непередбачуваність** як проблему сучасної торговельної політики України
- У Херсонській області на цю проблему вказали 76,5% опитаних підприємств, а у вибірці в цілому – 72,2% підприємств
- Також значна частка підприємств Херсонської області (64,7%) повідомляє про таку проблему, як **надто велика частка валютної виручки, що має конвертуватися в гривню**
- Такий же відсоток підприємств Херсонщини (64,7%) повідомляють про **складнощі з отриманням інформації від державних органів щодо експортно-імпортних операцій**
- 52,9% підприємств Херсонської області зазначають проблему із **поверненням ПДВ та невиконанням або неналежним виконанням прийнятих нормативно-правових актів**
- Вагомими проблемами торговельної політики, на думку підприємств Херсонщини, є і **лобіювання державою інтересів лише обраних виробників та недостатні терміни повернення валютної виручки**. Про них повідомляють 47,1% підприємств області

Використано дані:

1. **Регулярних опитувань підприємств**, що проводять в рамках проекту ІЕД «Ділова думка» . Дата останнього опитування – липень 2015 р.
(http://www.ier.com.ua/ua/proekt_dilova_dumka/)
2. **Опитування в рамках проекту «Торговельна політика та практика в Україні»**. Дата – квітень-червень 2015 р.
3. **Спеціальних опитувань підприємств**, що проводять в рамках проекту ІЕД «Ділова думка» , зокрема «Економічна інтеграція та зовнішньоекономічна діяльність» (найновіше - листопад 2014 р.), «Діловий клімат» (найновіше - травень 2014 р.), «Вплив СОТ на діяльність підприємств» (найновіше - травень 2014 р.), «Очікувані реформи» (лютий 2014 р.)
(http://www.ier.com.ua/ua/proekt_dilova_dumka/)
4. **Дослідження «Індекс інвестиційної привабливості України** (листопад 2013 року).

Дякую!

Контактна інформація:

**Інститут економічних досліджень та
політичних консультацій**

www.ier.com.ua

institute@ier.kiev.ua

Вул. Рейтарська 8/5-А, Київ 01030, Україна

Тел. +38-044-278-6360

Факс +38-044-278-6336

